مۇشرىك ئاياللار بىلەن نىكاھلىنىش

﴿ وَلَا تَنكِحُوا۟ ٱلْمُشْرِكَٰتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ ۚ وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ۗ وَلَا تُنكِحُوا۟ ٱلْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا۟ ۚ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۗ أُو۟لَٰٓئِكَ يَدْعُونَ إِلَى ٱلنَّارِ ۖ وَٱللَّهُ يَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱلْجَنَّةِ وَٱلْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِۦ ۖ وَيُبَيِّنُ ءَايَٰتِهِۦ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾ ﴾

﴿(ئى مۇسۇلمانلار!) مۇشرىك ئاياللار ئىمان ئېيتمىغىچە ئۇلارنى نىكاھىڭلارغا ئالماڭلار. (ھۆر) مۇشرىك ئايال (ھۆسن ـ جامالى ۋە مېلى بىلەن) سىلەرنى مەپتۇن قىلغان تەقدىردىمۇ، مۆمىن دېدەك، ئەلۋەتتە، ئۇنىڭدىن ئارتۇقتۇر. مۇشرىك ئەرلەر ئىمان ئېيتمىغىچە مۆمىن ئاياللارنى ئۇلارغا ياتلىق قىلماڭلار، (ھۆر) مۇشرىك ئەر سىلەرنى مەپتۇن قىلغان تەقدىردىمۇ مۆمىن قۇل، ئەلۋەتتە، ئۇنىڭدىن ئارتۇقتۇر. ئەنە شۇلار (يەنى مۇشرىك ئەر ۋە ئاياللار سىلەرنى) دوزاخقا چاقىرىدۇ، الله ئۆز ئىرادىسى بويىچە (سىلەرنى) جەننەتكە، مەغپىرەتكە چاقىرىدۇ، كىشىلەر پەند ـ نەسىھەت ئالسۇن دەپ الله ئۇلارغا ئۆز ئايەتلىرىنى بايان قىلىدۇ﴾.

— سۈرە بەقەرە 221 ـ ئايەت

سۆزلۈكلەر تەھلىللىرى

وَلَا تَنكِحُوا۟ ٱلْمُشْرِكَٰتِ: (مۇشرىك ئاياللارنى نىكاھىڭلارغا ئالماڭلار)، يەنى بۇتپەرەس ئايالالرنى خوتۇنلۇققا ئالماڭلار. مۇشرىك ئايال بۇتلارغا چوقۇنىدىغان ئايال بولۇپ، ئۇنىڭ ساماۋىي دىنى يوق. مۇشرىك ئەرمۇ ئۇنىڭغا ئوخشاشتۇر.

بەزى ئۆلىمالار مۇنداق دەيدۇ: بۇ ئايەت ئەھلى كىتاب ئاياللىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. چۈنكى، ئەھلى كىتابلار مۇشرىكتۇر. بۇنىڭ دەلىلى شۇكى، الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿يەھۇدىيلار: «ئۇزەير الله نىڭ ئوغلىدۇر» دېدى، ناسارالار: «مەسىھ (يەنى ئىسا) الله نىڭ ئوغلىدۇر» دېدى، بۇ، ئۇلارنىڭ ئاغزىدىكى (دەلىلسىز) سۆزدۇر، (ئۇلارنىڭ سۆزلىرى) ئىلگىرىكى كاپىرلارنىڭ (يەنى مۇشرىكلارنىڭ: «پەرىشتىلەر الله نىڭ قىزلىرىدۇر» دېگەن) سۆزلىرىگە ئوخشايدۇ. الله ئۇلارغا لەنەت قىلسۇنكى، (الله نىڭ بالىسى يوقلۇقىغا روشەن دەلىل تۇرسا، ھەقىقەتتىن باتىلغا بۇرۇلۇپ) ئۇلار قانداقمۇ (الله نىڭ بالىسى بار دەپ) الله قا يالغان چاپلايدۇ. ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ھىبرىلىرىنى، راھىبلىرىنى (يەھۇدىيلار بىلەن ناسارالارنىڭ دىنىي باشلىقلىرىنى، ئۆلىمالىرىنى) ۋە مەريەم ئوغلى

مەسىھنى مەبۇد قىلىۋالدى. (ھالبۇكى) ئۇلار (پەيغەمبەرلەر ئارقىلىق) پەقەت بىر ئىلاھقا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلغان ئىدى، ئۇنىڭدىن باشقا (يەنى ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى الله دىن باشقا) ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، الله ئۇلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەنلىرىدىن پاكتۇر﴾①.

وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ: (مۆمىن دېدەك)، بۇ سۆز مۆمىن دېدەك دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. دېدەك بىرىنىڭ قولىدىكى چۆرە بولۇپ، ھۆر ئايال بىلەن تەڭ ئەمەس.

ئايەتلەرنىڭ ئومۇمىي مەنىسى

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ئى مۆمىنلەر! ﴿مۇشرىك ئاياللار﴾ الله قا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ﴿ئىمان ئېيتمىغىچە ئۇلارنى﴾ خوتۇنلۇققا ﴿ئالماڭلار﴾. ھۆر ﴿مۇشرىك ئايال﴾ ھۆسن - جامالى، پۇل - مېلى، نەسەبى، ئابرۇيى ۋە ھوقۇقى بىلەن ﴿سىلەرنى مەپتۇن قىلغان تەقدىردىمۇ﴾ الله قا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتقان ﴿مۆمىن دېدەك، ئەلۋەتتە، ئۇنىڭدىن﴾ ئارتۇقتۇر. ﴿مۇشرىك ئەرلەر﴾ الله قا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ﴿ئىمان ئېيتمىغىچە مۆمىن ئاياللارنى ئۇلارغا ياتلىق قىلماڭلار﴾. ھۆر ﴿مۇشرىك ئەر﴾ نەسەبى ۋە شان - شەرىپى بىلەن ﴿سىلەرنى﴾ قانچىلىك ﴿مەپتۇن قىلغان تەقدىردىمۇ﴾ مۆمىن ئاياللارنى مۆمىن قۇلغا ياتلىق قىلىشىڭلار سىلەر ئۈچۈن ئەلۋەتتە، مۇشرىك ئەرگە ياتلىق قىلغىنىڭلاردىن مىڭ مەرتىۋە ﴿ئارتۇقتۇر﴾. نىكاھلىنىشىڭلار ۋە قۇدا - باجا بولۇشۇڭلار سىلەرگە ھارام قىلىنغان ئەنە شۇ مۇشرىك ئەر ۋە مۇشرىك ئاياللار سىلەرنى ﴿دوزاخقا﴾ ئېلىپ بارىدىغان نەرسىگە ﴿چاقىرىدۇ. الله﴾ سىلەرنى جەننەتكە ئېلىپ بارىدىغان ئەمەللەرنى قىلىشقا ﴿چاقىرىدۇ، كىشىلەر﴾ پەند - نەسىھەت ئالسۇن، ياخشىلىق بىلەن يامانلىقنى، پاك نەرسە بىلەن نىجىس نەرسىنى ئايرىسۇن، دەپ الله ئۇلارغا ئۆز ئايەتلىرىنى ۋە دەلىل - پاكىتلىرىنى روشەن بايان قىلىپ بېرىدۇ.

نازىل بولۇش سەۋەبلىرى

1 - رىۋايەت قىلىنىشىچە، بۇ ئايەت مەككىدىن ئەسىرلەرنى مەدىنىگە ئېلىپ كېلىدىغان مۇرسىد ئىبنى ئەبۇ مۇرسىد غەنەۋىنىڭ ھەققىدە نازىل بولغان. جاھىلىيەت دەۋرىدە ئۇنىڭ ئەناق ئىسىملىك بىر ئايال بىلەن ئالاقىسى بار ئىدى. ئۇ ئايال مۇرسىدنىڭ قېشىغا كېلىپ: مەن بىلەن بىللە بولامسەن؟ دەيدۇ. ئۇ: ۋاي سېنىڭ ھالىڭغا! ئىسلام ئارىمىزنى توسۇپ تۇرىدۇ، دەيدۇ. ئايال: ئۇنداقتا مېنى خوتۇنلۇققا ئالامسەن؟ دەيدۇ. ئۇ:

① سۈرە تەۋبە 30 ــ 31 - ئايەتلەر.

ھەئە، لېكىن مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا بېرىپ ئۇنىڭدىن رۇخسەت سورايمەن، دەيدۇ. شۇنىڭ بىلەن بۇ ئايەت نازىل بولىدۇ[1].

ئىمام سۇيۇتى بۇ رىۋايەتنى تەكشۈرۈپ چىقىپ، بۇ ۋەقەنىڭ بۇ ئايەتنىڭ نازىل بولۇشىغا سەۋەب ئەمەسلىكىنى، ئۇنىڭ سۈرە نۇردىكى ﴿زىنا قىلغۇچى ئەر پەقەت زىنا قىلغۇچى ئايالنى ياكى مۇشرىك ئايالنىلا ئالىدۇ...﴾[2] دېگەن ئايەتنىڭ نازىل بولۇشىغا سەۋەب بولغانلىقىنى بايان قىلىدۇ.

2 ـ ئابدۇللاھ ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمانىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: «بۇ ئايەت ئابدۇللاھ ئىبنى رەۋاھەنىڭ ھەققىدە نازىل بولغان. ئۇنىڭ قارا بىر دېدەكى بار ئىدى. ئۇ دېدىكىگە ئاچچىغلاپ بىر كاچات سالدى. ئاندىن بۇ قىلغىنىدىن ئەنسىرەپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا بېرىپ ئەھۋالنى ئۇنىڭغا ئېيتىپ بەردى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: «ئى ئابدۇللاھ! ئۇ قانداق دېدەك؟» دېدى. ئابدۇللاھ: ئى الله نىڭ پەيغەمبىرى! ئۇ دېدەك روزا تۇتىدۇ، ناماز ئوقۇيدۇ، تاھارەتنى كامىل ئالىدۇ. بىر الله دىن باشقا ھېچ ئىلاھنىڭ يوقلىقىغا، سېنىڭ الله نىڭ پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىڭگە گۇۋاھلىق بېرىدۇ، دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئى ئابدۇللاھ! ئۇ مۆمىن دېدەك ئىكەن» دېدى. ئابدۇللاھ: سېنى ھەق بىلەن پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەن زات الله بىلەن قەسەمكى، مەن ئۇ دېدەكنى چوقۇم ئازاد قىلىۋېتىمەن، ئاندىن نىكاھىمغا ئالىمەن، دېدى. ئۇ ئەمەلىيەتتە شۇنداق قىلدى. مۇسۇلمانلاردىن بەزىلەر ئۇنى ئەيىبلەپ: بىر دېدەكنى ئەمرىگە ئالدى، دېدى. ئۇلار مۇشرىك ئاياللارنىڭ نەسەبىگە قىزىقىپ ئۇلار بىلەن توي قىلماقچى بولغان ئىدى. شۇنىڭ بىلەن بۇ ئايەت نازىل بولدى.»[3]

تەپسىرنىڭ ئىنچىكە ۋە نازۇك نۇقتىلىرى

1 ـ بۇ ئايەتتىكى "نىكاھ" دېگەن سۆز پۈتۈن ئۆلىمالارنىڭ بىردەك قارىشىدا نىكاھلىنىشنى كۆرسىتىدۇ يەنى ئايەت مۇشرىك ئاياللارنى نىكاھىڭلارغا ئالماڭلار، دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ.

كەرخى مۇنداق دەيدۇ: «بۇ ئايەتتىكى "نىكاھ" دېگەن سۆز جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشنى ئەمەس، نىكاھلىنىشنى ئىپادىلەيدۇ. ھەتتا: بۇ سۆز قۇرئاندا جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈش مەنىسىدە ئەسلا كەلمىگەن، دېيىلىدۇ. چۈنكى، قۇرئان كىنايە

---

[1] ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 117 ـ بەت. ئىمام زەمەخشەرىنىڭ «ئەلكەششاف» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 200 ـ بەت. ئىمام ئىبنى جەۋزىنىڭ «زادۇل مەسىير فىي ئىلمىتتەپسىر» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 245 ـ بەت. ئىمام شەۋكانىنىڭ «فەتھۇل قەدىر» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 244 ـ بەت.
[2] سۈرە نۇر 3 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[3] ئىمام سۇيۇتىنىڭ «ئەددۇررۇل مەنسۇر» ناملىق كىتابى، 1 ـ جىلد، 256 ـ بەت. ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 118 ـ بەت. ئىمام ئىبنى جەۋزىنىڭ «زادۇل مەسىير فىي ئىلمىتتەپسىر» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 246 ـ بەت.

مەنىلەرنى ئىشلىتىدۇ. مانا بۇ، قۇرئان لەۋزىلىرىنىڭ ئىنچىكە ۋە نازۇك نۇقتىلىرىدىن بىرىدۇر.»

2 ـ الله تائالانىڭ: ﴿(ھۆر) مۇشرىك ئايال (ھۆسن ـ جامالى ۋە مېلى بىلەن) سىلەرنى مەپتۇن قىلغان تەقدىردىمۇ، مۆمىن دېدەك، ئەلۋەتتە، ئۇنىڭدىن ئارتۇقتۇر﴾ دېگەن سۆزى خوتۇن ئالغاندا گۈزەللىك، نەسەب ۋە پۇل ـ مالغا ئەمەس، ئەخلاق ۋە دىنغا ئەھمىيەت بېرىشنىڭ لازىملىقىدىن ئىبارەت ناھايىتى ئىنچىكە نۇقتىغا ئىشارەت قىلىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالاممۇ بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن: «ئاياللارنى چىرايلىقلىقىغا قاراپ ئالماڭلار، ئۇلارنىڭ چىرايلىقلىقى ئۇلارنى ھالاك قىلىپ قويۇشى مۇمكىن، ئۇلارنى پۇل ـ مېلىغا قاراپ ئالماڭلار، ئۇلارنىڭ پۇل ـ مېلى ئۇلارنى ھەددىدىن ئاشۇرۇپ قويۇشى مۇمكىن، ئۇلارنى دىنىغا قاراپ ئېلىڭلار، دىندار، ئەمما لامزەللە قارا دېدەك دىنسىزدىن ئەلۋەتتە ئەۋزەلدۇر.»[1]

3 ـ شۈنىسى ئېنىقكى، مەغپىرەت جەننەتكە كىرىشتىن ئىلگىرى بولىدۇ. شۇڭا قۇرئاندا ﴿پەرۋەردىگارىڭلارنىڭ مەغپىرىتىگە ۋە تەقۋادارلار ئۈچۈن تەييارلانغان، كەڭلىكى ئاسمان ـ زېمىنچە كېلىدىغان جەننەتكە ئالدىراڭلار﴾[2] دېگەن ئايەتتىكىگە ئوخشاش مەغپىرەت جەننەتتىن ئىلگىرى تىلغا ئېلىنىدۇ. لېكىن بۇ ئايەتتە ﴿ئەنە شۇلار (يەنى مۇشرىك ئەر ۋە ئاياللار سىلەرنى) دوزاخقا چاقىرىدۇ، الله ئۆز ئىرادىسى بويىچە (سىلەرنى) جەننەتكە، مەغپىرەتكە چاقىرىدۇ﴾ دېيىلىپ، جەننەت مەغپىرەتتىن ئىلگىرى تىلغا ئېلىندى. بۇ ئەرەب تىلىدىكى بالاغەت ئىلمىنىڭ "مۇقابىلە" (يەنى قارىمۇقارشى كەلتۈرۈش) ئۇسلۇبىغا ئەھمىيەت بېرىپ جەننەتنى دوزاخقا قارشى كەلتۈرگەنلىكنى بىلدۈرىدۇ[3].

4 ـ بۇ ئايەتتە بالاغەت ئىلمىنىڭ "مۇقابىلە" ئۇسلۇبى بىرقانچە لەۋزىدە ئىپادىلەنگەن. مەسىلەن دېدەك قۇلغا، مۆمىن ئايال مۇشرىك ئايالغا، جەننەت دوزاخقا قارىمۇقارشى كەلتۈرۈلگەن. بالاغەت ئىلمىدىكى ناھايىتى ئىنچىكە بولغان بۇ ئۇسلۇب سۆزنىڭ بەدىئىي قىممىتىنى ۋە گۈزەللىكىنى ئاشۇرىدۇ.

شەرئىي ھۆكۈملىرى

بىرىنچى ھۆكۈم

ئەھلى كىتاب (يەھۇدىي ياكى خرىستىئان) ئاياللارنى ئېلىش ھاراممۇ؟

[1] ئىمام ئىبنى ماجە ئابدۇللاھ ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلغان.
[2] سۈرە ئال ئىمران 133 ـ ئايەت.
[3] ئىمام ئەبۇ سەئۇدنىڭ «ئىرشادۇل ئەقلىسسەلىم ئىلا مەزايا قۇرئان كەرىم» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 169 ـ بەت.

www.munber.org

الله تائالانىڭ: ﴿(ئى مۇسۇلمانلار!) مۇشرىك ئايالالار ئىمان ئېيتمىغىچە ئۇلارنى نىكاھىڭلارغا ئالماڭلار﴾ دېگەن سۆزى ئوتپەرەس ۋە بۇتپەرەس ئايالالارنى ئېلىشنىڭ ھاراملىقىنى كۆرسىتىدۇ.

ئەمما ئەھلى كىتاب ئايالالارغا كەلسەك، ئۇلارنى ئېلىش دۇرۇس بولىدۇ. چۈنكى، الله تائالا سۈرە مائىدىنىڭ بەشىنچى ئايىتىدە مۇنداق دەيدۇ: ﴿كىتاب بېرىلگەنلەر (يەنى يەھۇدىيلار ۋە ناسارالار) نىڭ تاماقلىرى سىلەرگە ھالالدۇر ۋە سىلەرنىڭ تاماقلىرىڭلار ئۇلارغا ھالالدۇر، مۆمىنلەردىن بولغان ئەففە ئايالالارنىڭ، سىلەردىن ئىلگىرى كىتاب بېرىلگەنلەر (يەنى يەھۇدىيلار ۋە ناسارالار) دىن بولغان ئەففە ئايالالارنىڭ مەھرىنى بەرسەڭلار، ئېپپەتلىك بولغىنىڭلار ۋە ئاشكارا ـ يوشۇرۇن پاھىشىنى كۆزلىمىگىنىڭلار ھالدا (ئۇلارنى ئالساڭلار)، ئۇلار سىلەرگە ھالالدۇر﴾ يەنى ئەھلى كىتابتىن ئېپپەتلىك ئايالالارنى ئالساڭلار ھالال بولىدۇ. بۇ كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ قارىشىدۇر. تۆت ئىمامىمۇ مۇشۇ قاراشنى تەكىتلەيدۇ.

ئابدۇللاھ ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇما ئەھلى كىتاب ئايالالارنى ئېلىشنى ھارام دەپ قارايدۇ. ئۇ خرىستىئان ئايالنى ياكى يەھۇدىي ئايالنى ئالغان ئادەم ھەققىدە سورالسا، الله تائالا مۇسۇلمانلارغا مۇشرىك ئايالالارنى ھارام قىلدى، بىر ئايالنىڭ: پەرۋەردىگارىم ئىسادۇر دېيىشىدىن ياكى: پەرۋەردىگارىم الله تائالانىڭ بەندىلىرىدىن بىر بەندىدۇر دېيىشىدىن چوڭ شېرىكنىڭ بارلىقىنى بىلمەيمەن، دەپ جاۋاب بېرەتتى[1].

شىئە مەزھىبىنىڭ ئىمامىيە پىرقىسى ۋە زەيدىيە پىرقىسىنىڭ بەزىلىرى ھەم مۇشۇ قاراشتا بولغان. ئۇلار سۈرە مائىدىنىڭ ئايىتىنى مەزكۇر ئايەت بىلەن مەنسۇخ بولىدۇ، دەپ قارىغان.

كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ دەلىللىرى

1 ـ ئۇلار مۇنداق دەلىل كەلتۈرىدۇ: ئايەتتىكى ﴿مۇشرىك ئايالالار﴾ دېگەن سۆز ئەھلى كىتاب ئاياللىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالمايدۇ، چۈنكى، الله تائالا مۇنداق دېگەن: ﴿ئەھلى كىتاب ۋە مۇشرىكلاردىن بولغان كاپىرلار پەرۋەردىگارىڭلار تەرىپىدىن سىلەرگە بىرەر ياخشىلىقنىڭ چۈشۈشىنى ياقتۇرمايدۇ﴾[2] ﴿ئەھلى كىتابتىن (يەنى يەھۇدىيلار ۋە ناسارالاردىن) كاپىر بولغانلار ۋە مۇشرىكلار ئۇلارغا روشەن دەلىل كەلگەنگە قەدەر كۇفرىدىن ئايرىلغۇچى بولمىدى﴾[3]. بۇ ئايەتلەردە مۇشرىكلار دېگەن سۆز گىراماتىكىلىق جەھەتتە ئەھلى كىتابقا باغلاندى. بۇ خىل باغلاش باغلىغۇچى بىلەن باغلانغۇچىنىڭ مەنە جەھەتتە ئايرىم ـ ئايرىم بولۇشىنى تەلەپ قىلىدۇ. شۇڭا ﴿مۇشرىك ئايالالار﴾ دېگەن سۆزنىڭ زاھىرى مەنىسى ئەھلى كىتاب ئاياللىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالمايدۇ.

---

[1] ئىمام بۇخارى ئابدۇللاھ ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن رىۋايەت قىلغان.
[2] سۈرە بەقەرە 105 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[3] سۈرە بەييىنە 1 ـ ئايەت.

2 ـ ئۇلار سەلەف ئۆلىمالىرىنىڭ ئەھلى كىتاب ئاياللىرى بىلەن توي قىلىشقا رۇخسەت قىلغانلىقىنى دەلىل قىلىدۇ. قەتادە بۇ ئايەتنىڭ تەپسىرىدە مۇنداق دەيدۇ: «﴿مۇشرىك ئاياللار﴾ دېگەن سۆز ئەرەبلەرنىڭ مۇشرىك ئاياللىرىنى كۆرسىتىدۇ. بۇ ئاياللارنىڭ ئوقۇيدىغان كىتابى يوق.»[1]

ھەممادنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: «مەن ئىبراھىمدىن يەھۇدىي ئايالنى ۋە خرىستىئان ئايالنى ئېلىشقا بولامدۇ؟ دەپ سورىدىم. ئۇ: ھېچقىسى يوق، دېدى. مەن: اللە تائالا ﴿(ئى مۇسۇلمانلار!) مۇشرىك ئاياللار ئىمان ئېيتمىغىچە ئۇلارنى نىكاھىڭلارغا ئالماڭلار﴾ دېمىدىمۇ؟ دېدىم. ئۇ: ئۇلار پەقەت ئوتپەرەس ۋە بۇتپەرەس ئاياللاردۇر، دەپ جاۋاب بەردى.»[2]

3 ـ ئۇلار مۇنداق دەيدۇ: «سۈرە بەقەرەدىكى بۇ ئايەتنىڭ سۈرە مائىدەدىكى ئايەتنى مەنسۇخ قىلىشى دۇرۇس ئەمەس. چۈنكى، سۈرە بەقەرە مەدىنىدە دەسلەپ نازىل بولغان سۈرىدۇر. سۈرە مائىدە كېيىن نازىل بولغان سۈرىدۇر. قائىدىگە ئاساسەن، كېيىن نازىل بولغان ئايەت بالدۇر نازىل بولغان ئايەتنى ئەمەلدىن قالدۇرىدۇ. ئەمما ئۇنىڭ ئەكسى توغرا ئەمەس.»

4 ـ ئۇلار ھۇزەيفە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ بىر يەھۇدىي ئايالنى ئالغانلىقى ھەققىدىكى رىۋايەتنى دەلىل قىلىدۇ: ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھۇزەيفىگە خوتۇنۇڭنى قويىۋەت! دەپ خەت يازىدۇ. ھۇزەيفە ئۆمەرگە: ئۇنى ئېلىشىمنى ھارام، دەپ ئويلامسەن، شۇڭا ئۇنى قويىۋېتەمدىم؟ دەپ جاۋاب يازىدۇ. ئۆمەر: ئۇنى ئېلىشىڭنى ھارام دەپ ئويلىمايمەن، لېكىن يەھۇدىي ئاياللىرىنىڭ بۇزۇقلىرىنى ئېلىشقا بېرىلىپ كېتىشىڭلاردىن قورقىمەن دەيدۇ[3]. مانا بۇ ئۆمەرنىڭ ئەھلى كىتاب ئاياللىرىنى ئېلىشنى ھارام قىلىپ ئەمەس، ئېھتىيات قىلىش ۋە ھەزەر ئەيلەش يۈزىسىدىن قىلغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

5 ـ ئۇلار يەنە ئابدۇرراھمان ئىبنى ئەۋفتىن رىۋايەت قىلىنغان مۇنۇ ھەدىسنى دەلىل قىلىدۇ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئوتپەرەسلەر ھەققىدە مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلارغا ئۇلارنىڭ ئاياللىرىنى ئالماستىن، سويغان ماللىرىنى يېمەستىن، ئەھلى كىتابلارغا تۇتقان يولنى تۇتۇڭلار!»[4]

ئەگەر ئەھلى كىتابنىڭ ئاياللىرىنى ئېلىش دۇرۇس بولمىسا، بۇ ھەدىستە ئۇلارنى تىلغا ئېلىشنىڭ پايدىسى بولمايدۇ.

---

[1] ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 377 ـ بەت.
[2] ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 118 ـ بەت.
[3] ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 378 ـ بەت. ئىمام فەخرۇددىن رازىنىڭ «ئەتتەپسىر ئەلكەبىر» ناملىق تەپسىرى، 6 ـ جىلد، 61 ـ بەت. ئىمام قۇرتۇبىنىڭ «ئەلجامىئ لىئەھكامىل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 3 ـ جىلد، 68 ـ بەت.
[4] ئىمام فەخرۇددىن رازىنىڭ «ئەتتەپسىر ئەلكەبىر» ناملىق تەپسىرى، 6 ـ جىلد، 61 ـ بەت.

www.munber.org

ئىمام تەبەرى بۇ ھەقتىكى قاراشلارنى بايان قىلغاندىن كېيىن مۇنداق دەيدۇ: «بۇ ئايەت ھەققىدىكى چۈشەنچىلەر ئىچىدە قەتادە ئوتتۇرىغا قويغان قاراش ئەڭ توغرا قاراشتۇر. الله تائالا ﴿(ئى مۇسۇلمانلار!) مۇشرىك ئاياللار ئىمان ئېيتمىغىچە ئۇلارنى نىكاھىڭلارغا ئالماڭلار﴾ دېگەن سۆزىنى ئەھلى كىتاب بولمىغان مۇشرىك ئاياللارغا قاراتقان. ئايەتنىڭ زاھىرى مەنىسى ئاممىباپتۇر، ئىچكى مەنىسى خاستۇر. بۇ ئايەتتىن ھېچ نەرسە مەنسۇخ قىلىنمىغان. ئەھلى كىتابلارنىڭ ئاياللىرى بۇ ئايەتنىڭ ئىچىگە كىرمەيدۇ. چۈنكى، الله تائالا ئۇلارنى ھالال قىلىپ مۇنداق دېگەن: ﴿سىلەردىن ئىلگىرى كىتاب بېرىلگەنلەر (يەنى يەھۇدىيلار ۋە ناسارالار) دىن بولغان ئەففە ئاياللارنىڭ مەھرىنى بەرسەڭلار، ئىپپەتلىك بولغىنىڭلار ۋە ئاشكارا ـ يوشۇرۇن پاھىشىنى كۆزلىمىگىنىڭلار ھالدا (ئۇلارنى ئالساڭلار)، ئۇلار سىلەرگە ھالالدۇر﴾[1]. مۆمىن ئەرلەرنىڭ مۆمىن ئاياللارنى ئېلىشى ھالال بولغىنىدەك، ئۇلارنىڭ ئەھلى كىتابتىن بولغان ئىپپەتلىك ئاياللارنى ئېلىشى ھالالدۇر.

ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: «مۇسۇلمان ئەر خرىستىئان ئايالنى ئالسا بولىدۇ، خرىستىئان ئەر مۇسۇلمان ئايالنى ئالسا بولمايدۇ.»

ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ تەلھە بىلەن ھۇزەيفەنىڭ يەھۇدىي ئايال بىلەن خرىستىئان ئايالنى ئېلىشىنى ياقتۇرماسلىقىدىكى سەۋەب شۇكى، ئۇ پەقەت بۇ مەسىلىدە كىشىلەرنىڭ ئۇ ئىككىسىگە ئەگىشىپ كېتىشىدىن، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ مۇسۇلمان ئاياللارغا سەل قاراپ قېلىشىدىن قورققانلىقىدىن ياكى شۇنىڭغا ئوخشىغان مەقسەتلەر تۈپەيلىدىن ئۇ ئىككىسىنى غەيرى دىندىكى ئاياللىرىنى قويۇۋېتىشقا بۇيرۇغان.»[2]

مەن مۇنداق دەپ قارايمەن: ئۆمەرگە الله رەھمەت قىلسۇن! ئۇ ھەمىشە مۇسۇلمانلارنىڭ مەنپەئەتىگە قارايتتى، ئۇلارغا پايدىلىق نەزەرىيە بىلەن سىياسەت يۈرگۈزەتتى. بىز ھازىر مانا مۇشۇنداق ھېكمەتلىك سىياسەتچىگە نېمىدېگەن موھتاج ـ ھە!

ئىككىنچى ھۆكۈم

قىز بېرىش ھارام قىلىنغان مۇشرىكلار كىملەر؟

الله تائالانىڭ: ﴿مۇشرىك ئەرلەر ئىمان ئېيتمىغىچە مۆمىن ئاياللارنى ئۇلارغا ياتلىق قىلماڭلار﴾ دېگەن سۆزى مۇشرىك ئەرگە مۇسۇلمان ئايالنى ياتلىق قىلىشنىڭ ھاراملىقىنى كۆرسىتىدۇ. بۇ ئايەتتىكى مۇشرىك ئىسلام دىنىغا ئېتىقاد قىلمايدىغان ھەرقانداق كاپىرنى كۆرسىتىدۇ. دېمەك، بۇ ئايەت ئوتپەرەس ئەرنى، بۇتپەرەس ئەرنى، يەھۇدىي ئەرنى، خرىستىئان ئەرنى ۋە ئىسلام دىنىدىن يېنىۋالغان مۇرتەدنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە مۇسۇلمان ئايالنى ياتلىق قىلىش ھارام بولىدۇ. بۇنىڭدىكى سەۋەب شۇكى، ئىسلام دىنى ئۈستۈنلۈكنى ئىگەللەيدۇ، تۆۋەن ئورۇننى ئىگەللەپ قالسا بولمايدۇ. شۇڭا

[1] سۈرە مائىدە 5 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[2] ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 177 ـــ 378 ـ بەتلەر.

مۇسۇلمان ئەر يەھۇدىي ئايالنى ياكى خرىستىئان ئايالنى ئالسا، بولىدۇ. يەھۇدىي ئەر ياكى خرىستىئان ئەر مۇسۇلمان ئايالنى ئالسا، بولمايدۇ.

ياراتقۇچى الله تائالا بۇنىڭدىكى سەۋەبنى ئوچۇق بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿ئەنە شۇلار (يەنى مۇشرىك ئەر ۋە ئاياللار سىلەرنى) دوزاخقا چاقىرىدۇ﴾ يەنى كاپىر ئەرلەر جەھەننەم ئوتىغا كىرىشكە سەۋەب بولىدىغان كۇپۇرلۇق يولىغا چاقىرىدۇ. ئەر ئايالنى باشقۇرۇش ۋە ئىگىدارچىلىق قىلىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە. شۇڭا كاپىر ئەر مۇسۇلمان ئايالنى ئالغاندا، ئايالنى دىنىدىن ۋاز كېچىشكە مەجبۇرلىشى ۋە ئىسلام دىنىنى ئىنكار قىلىشقا ئېلىپ بېرىشى مۇمكىن. پەرزەنتلەرمۇ ئاتىغا ئەگىشىدۇ. ئەگەر ئاتا خرىستىئان ياكى يەھۇدىي بولسا، ئۇلار پەرزەنتلىرىنى يەھۇدىي ياكى خرىستىئان دىنىدا تەربىيىلەيدۇ. شۇنىڭ بىلەن پەرزەنت دوزاخ ئەھلىدىن بولۇپ قالىدۇ.

يەنە بىر تەرەپتىن ئېلىپ ئېيتقاندا، مۇسۇلمان مۇسا ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئىسا ئەلەيھىسسالامغا ھۆرمەت قىلىدۇ، ئۇ ئىككىسىنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە ئىمان ئېيتىدۇ، تەۋرات بىلەن ئىنجىلنىڭ الله تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان كىتاب ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىدۇ. شۇڭا ئۇنىڭ ئىمانى ئۇنى يەھۇدىي ئايالغا ياكى خرىستىئان ئايالغا ئېتىقاد سەۋەبى بىلەن ئازار بېرىشكە يول قويمايدۇ. چۈنكى، ئۇنىڭ ئەقىدىسى ئايالنىڭ ئەقىدىسى بىلەن الله قا ئىمان كەلتۈرۈشتە ۋە پەيغەمبەرلەرنى ھۆرمەتلەشتە بىرلىشىدۇ. شۇڭا دىنىنىڭ ئوخشىماسلىقى ئازار بېرىش ياكى دۈشمەنلىك قىلىش ئۈچۈن سەۋەب بولمايدۇ.

ئەمما قۇرئانغا ۋە پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە ئىمان كەلتۈرمىگەن مۇسۇلمان ئەمەس ئەر دەل ئەكسىچە ئىش قىلىدۇ. ئۇنىڭ ئىمانىنىڭ بولمىغانلىقى ئۇنى مۇسۇلمان ئايالغا ئەزىيەت بېرىشكە، ئۇنىڭ دىنىنى كەمسىتىشكە ئېلىپ بارىدۇ.

مېنىڭ ھەلەب شەھىرىدە ئۆتكەن دىن دەرسىمگە مۇسۇلمان ئەمەس، بىر ئوقۇغۇچى قاتناشقان ئىدى. ئۇ مەندىن: نېمىشقا مۇسۇلمان ئەر خرىستىئان ئايالنى ئالىدۇ، خرىستىئان ئەر مۇسۇلمان ئايالنى ئالالمايدۇ؟ دەپ سورىدى. ئۇ بۇ سوئالى بىلەن مۇسۇلمانلارنى مۇتەئەسسىپ دەپ ئەيىبلەشنى ۋە كەمسىتىشنى مەقسەت قىلغان ئىدى. مەن ئۇنىڭغا: بىز مۇسۇلمانلار سىلەرنىڭ پەيغەمبىرىڭلار ئىسا ئەلەيھىسسالامغا ۋە كىتابىڭلار ئىنجىلغا ئىمان كەلتۈرىمىز، ئەگەر سىلەرمۇ پەيغەمبىرىمىزگە ۋە كىتابىمىزغا ئىمان كەلتۈرسەڭلار، قىزلىرىمىزنى سىلەرگە ياتلىق قىلىمىز، قايسىمىز مۇتەئەسسىپكەن؟ دېدىم. شۇنىڭ بىلەن كاپىر پاكىتتا يېڭىلىپ قالدى.

www.munber.org

ئايەتلەر كۆرسىتىدىغان ئەھمىيەتلىك نۇقتىلار

1 ـ ساماۋىي كىتابى بولمىغان بۇتپەرەس مۇشرىك ئايالنى ئېلىش هارامدۇر.

2 ـ بۇتپەرەس ياكى ئەھلى كىتابتىن بولغان كاپىرلارغا مۇسۇلمان ئاياللارنى ياتلىق قىلىش هارامدۇر.

3 ـ ئەگەر پەرزەنتلەرگە زىيان يېتىپ قېلىش خەۋپى بولمىغان تەقدىردە، ئەھلى كىتابتىن بولغان يەھۇدىي ئايالنى ياكى خرىستىئان ئايالنى ئېلىش رۇخسەتتۇر.

4 ـ ئىنسانلارنىڭ ئارىسىدىكى پەرق پەقەت ياخشى ئەمەللەر بىلەن بولىدۇ. مۆمىن دېدەك مۇشرىك هۆر ئايالدىن ياخشىدۇر.

5 ـ مۇشرىك ئەر مۆمىن ئايالنى الله قا كاپىر بولۇشقا ئېلىپ بېرىشقا تىرىشىدۇ. شۇڭا ئۇنىڭ مۆمىن ئايالغا يېقىنلىششى توغرا ئەمەس.